

((یاسا))

لیکدانه وهے

یاسامے به کریدان

87

ژماره

1979

سالے

پاریزر

که مال به عدی

The Lawyer Kamal Saadi

IMOBILE

RENTING

LAW NO: 87; 1979

EXPLANATION

رقم الابداع في دار الكتب الوثائق ببغداد « ٤١٧ » لسنة ١٩٩١

مطبعة دار الحكمة للطباعة والنشر / اربيل

پیشکش نمبر ۱

● پایہ بلند دکتور عبدالرحمن رحید عبداللہ وٹھ و ماہو ستا

بہر پزانه ی شہ و بخونی یان کرد بو دانانی بہ ردی

بناغہ ی کو لیجی یاسا لہ ہہ و لیڑ

● ٹھ و داد و ہوی لہ عہ دالہ تدا و ہ کوچہ جاجی

کوری یوسفی سہ قہ فی حوکم دہ دات

پیشگی :-

پیش نهوی نیمه مهر باسی ریکهوتنی به گریندان و مانی
به گری دهر بو داوای چولگر دنی به گری دراوه گه بی به پیوستی
دزمانم به گورتی باسی په پیوه نندی به تابووری به کانی کومه لانی
گوردستان له پیژووی نویی کورددا بکم.

کومه لانی گوردمان وه کو گشت کومه لانیکی مهر پرووی
هم جیهانه به چهند قونافیکی جیاجیای کومه لایه تی و تابووری و
راپساری تی په پیوه پیوه پیوه نندی به تابووری به کانی نیوانیان به
په به له گوراندا بووه.

له سهرتا کومه لگای گوردمواری کومه لگایه کی کشتوکالی
بووه په پیوه نندی نیوان چینه کانی کومه ل له پیوه نندی نیوان جوتیار به
دهر به گهوه تی نه پیوه پیوه به لام دووا به دوا به نه هیشتی
دهر به گایه تی و بایه خ دانی دهولت به پیشه سازی و نه خشم دانانی
په ره پیدانی تابووری له وولاتدا و زیادبوونی ژماره می دانشتوانی
شاره کان به هوی زیادبوونی سروشتی به وه یان به هوی کوچ
کردنی جوتیاران له لادی کانه وه بوی له بهر چهند هویه که هره
دیاره که بیان پیشکوتنی که رته کانی تابووری نیشتمانی و
گوران کانی کومه لایه تی به سهره رای خراب بوونی باری جوتیاران
له لادی دا وه هره وه ها هول و ته قه لادان بو وه دست هینانی نه

كارو قازانجەي كە لە شاردا ھەيە وە ئارەزووی خەلك له
نيشتەجئي بوون لەناو خانوو بەرەي نوئي و ئارەزووی سەر بەخوئي
ھەموو خيزانيك له خانوئيكي سەر بەخودا، ئەمانە بوونە ھوي
كەمي خانوو - بەرەو وای لي ھات زور بەزەحمەت خانووي كرتي
بە كرتي بەكي گونجاو دەستگير بييت لەبەر پەنابردني خواو نەكانيان
بو بەرز كردنەوھي كرتي كانيان و بەھەل زانينيان بو ئەم بارەو بو
و دەست ھيناني داھاتيكي زور، بويە كرتي خانوو بەرە
بە جوړيكي وا بەرز بوو كە پيوستي بە دەست تيوەرداني دەولەت
ھەبيت ھەر بويەش چەند ياسا يەكي تايبەتي بو پيكيخستني
ريكەوتني بە كرتي دان دەرچوون كە دووا ياسا ياساي بە كرتداني
ژمارە ٨٧ي سالي ١٩٧٩ يە كە ئيمە مە بەستمانە لي ي بتوژينەوھ.

« بەشى يەكەم »

(ھۆيەكانى چۆلكىردن)

هویه کانی چولکردن به شیوه به کی گشتی :

هویه کانی چولکردن له یاسای زمار ۸۱ ی مانی ۱۹۷۹ له مادهی (۱۷) دا به شیوه به کی دیاری کراو و گمارو و دراو هاتوووه .
ئهمهش ئه وه ده گه به نیت که هویه کانی چولکردن له سیستمی گشتی به و مافی به کری دهر له داوای چولکردنی مولکه به کری دراوه که ی به و هویانه به ستر او ته و هه و ناپیت له گه ل کری گرتنه
له سهر چولکردن له کانی سهره هلدانی هویه کی تر بی له و

هویانه ی له مادهی (۱۷) دا هاتوون ریک بکه ویت، وه ته گهر ریکیش کهوت، ئه و ئه و مهرجه به تال ده بیت و ریکه و تنه که ویک خوی ده مینیت هه و . چونکه مه بهستی یاسادانه ر (المشرع) له دهرهینانی ئه م یاسایه به گشتی و دیارکردن و گمارو و دانی ئه و هویانه له مادهی (۱۷) دا به تاییهتی پاراستنی کری گرتنه به له زولم و زوررداری به کری دهر له کاتی که دا به کری دهر و ده سه لاتیکی به رفر او ان و زوژی به پی ی یاسای شارستانی : القانون المدني) و رییازی یاسایی ریکه و تن یاسای ریکه و تنه کانه هه بو و به ئه م به دهر چوونی ئه م یاسایه ، ئه م رییازه یاسایی به له بواری ریکه و تنی به کردانی ئه م نه گو یزه وانه ی تیایدا هاتوون^(۱) له که لک کهوت

(لقی یه کهم)

تهو هویانهی سه ریچی کردنی کری گرته له ئهرکی سه رشانی
سه چاره که به تی :-

برگه کانی (ا، ب، ج، د، هـ) له ماددهی (۱۷) له یاسا،
چاره سه ری ته م هویانهی کردوو که سه چاره که ی درینی کردنی
کری گرته به له ئهرکی سه رشانی وه ته م هویانهش گشتیان له
ریگای جه وازه وه هاتوون واته هه رچه نده به کری دهر له کانی
بوونی هویهک لهو هویانهی له برگه کانی سه ره وه له یاسا باس
کراون مافی داوای چولک کردنی نه گوێزه وه که ی دراره تی به لام
زوری ی لی تا کریت و سه ری سه ته نه وه ی داوای چولک کردن بو دادگه
به رزیکاته وه یان نه ی کاته وه . وه له گهر داوای به رز کرده وه تهوا مافی
خوی به ردینی که یاسا پی ی به خشیوه .

ئەوھى شايەنى باسە بەكرى دەر بۆى ھەيە لەكائى بوونى ھۆيەك يان
زىاتر لە ھۆيەك لەو ھۆيانەى ناوبراو داواى چۆلکردن بۆ دادگە
بەرزىكاتەوھ جا ئەگەر داواكەى لەسەر ھۆيەك يان زىاتر لە ھۆيەك بىيات
ناو بۆ دادگە روون بۆوھ كە بەكىك لە ھۆيەكان نى بە ئەوا دەيىت پىروائىتە
ھۆيەكەى تر كە داواكار (المدعى) پشتى پىيەستووھ بۆ بەرزکردنەوھى
داواكەى وھ لەكائى بوونى دا پىيارەكەى لەسەر بىيات بىيت .
ئەو ھۆيانەش ئەمانەى خوارەوھن :-

۱- ئەدانى كرى

۲- بەكرى دانەوھو وازلى ھىنانو نىشتە جىكردى

بى لەوانەى ل ماددەى (۱۳) لە ياسادا ھاتوون

۳- گەيانلىنى زىانلىكى گەورە يان گۆرپىنى جەوھەرىى مولكە بەكرى
گىراوھە .

۴- بەكارھىنانى مولكە بەكرى گىراوھە بە پىچەوانەى مەبەستە
دىارىكراوھەكى ناو پىكەوتنەكە .

له خواره وه به که به که نه م هویانه ی سه ره وه به دریزی شرح ده که م و
به گویزه ی توانا به نمرونه روونیا ن ده که مه وه و بو نه م به به سته ده ست نیشانی
هه ندیک له مه بده نه یاسایی به کانی پر یاره کانی دادگ کانی تی هه لچوونه وه
(استاف) ده که م .

په که م : کری نه دان

پیش نه وه ی بامی نه دانی کری بکه م ، پر سیار یک خوی ده چه سینتی
نه ویش نه مه به ، کری چییه ؟
بو وه لأمی نه م پر سیاره ده ترانین بلین کری نه و به رامبه ره به که ده بی
کری نگرتنه له بری سوود وه رگرتنی له مولکه به کری گیاروه که بداته به کری تده ر .
به م پی به کری به به کیک له پوکنه سه ره کیه کانی ریکه وتنی به کری تده ان
داده نری ، به بی کری مه حاله بوونی ریکه وتنی به کری تده ان ره چاوبکه یین
چونکه تهرک گئی کری گرتنه به (عمل الترام المستاجر)
له به رنه وه کرتنه دان له تانی دیار یکراری خویدا مانی داوای چو لکردن
به به کری تده ر ده به خشی .

له مادده ی (۱۷) له برگی (أ) دا بومان ددرده که وی نه گه ر کری نگرتنه
دوای هه شت روز له به رواری ناگادار کردنه وه پیدا کرنی نه گویزه وه (عقار)

به کرى گيراوه کهى به به کرى دور نه دا تهوا به کرى دور (المؤجر) مافى داواى
پى چولکردنى هه به . وه ههروه ها دانانى کرى کهم له دائرهى کاتب
عه دل سه رينچى ياساى پىک ده هينيت و هه مان ماف ده داته به کرى دور .
دووهم : به کرى دانه وه و از ليهينان و نيسته جيکردنى ئى له وانهى له ماددهى
(۱۳) له ياسادا هاتوون :- به کرى دانه وه چى به ؟
به کرى دانه وه رينکه و تنيکه به کىک دهى به سنى که ته نيا مافى که سینهى
(الحق الشخصى) له مولکه به کرى گيراوه که دا هه به وه به پى به وه رينگاي
پى ده دريت که که لک له مولکه به کرى گيراوه که بو ماوه به کى
ديارى کراو وه رينگريت .

به کرى دانه وه ته وه ده که به نيت که کرى گرتنه که له ژوره وه ئى پرمى
به کرى دور مولکه به کرى گيراوه که هه مووى يان به شيكى به کرى بداته وه .
واز ليهينان له به کرى دان ، کرده وه به که له لايه ن کرى گرتنه وه ، به پى به وه
واز له که لکى مولکه به کرى گيراوه که بو خه لکى تر دىنى . له واز لى هينانى
به کرى دان دا ئاساره کافى حه واله يان فروشتن له نيوان هه ردوو لايه نيدا
ديته دى ، که کرى گرتنهى ره سه نو واز بولى هينراو له به کرى دانه کن وه
به يوه ندى نيوانيان په يوه ندى فروشيار به کرى باره وه به له کافى بوونى نرخ
به زامبه ر (له برى) واز لى هينانه که دا .

ته وهى شابه نى باسه ياسا کافى پيشوو رينگايان به کرى گرتنه دابوو بو

وازلی هیئان یان به کریدانه وهی مولکه به کریگیراوه که به مهرچی
وه ده ست هیئانی ره زامه ندی به کریدور . به لام یاسای به کری دانی ژماره
(۸۷) ی سالی ۱۹۷۹ له ماده ی (۱۷) له پرگه (۱) دا وازلی هیئانو
به کریدانه وهی به به کجاری قه ده غه کردروه . جا بویه هه رکاتیک کریگرته
هه لسی به وازلی هیئان یان به کریدانه وهی به شیک یان هه موو
به کریگیراوه که نه را بو به کری دهر هه یه به پیی پرگه ی (ب) له ماده ی
(۱۷) له یاسای ناوبراو داوای چولکردنی نه گوئزه وه که بکات .

ته وهی شایه نی باسه ژن هیئانی مناله کانی کریگرته یان شووکردنی
کچه کانی دوا ی ریکه وتنی به کری دانه که و مانه وه یان له ناو خانووه
به کریگیراوه که دا مانای ته وه ناگه یه نی که کری گرته به شیک ی خانووه که ی
بو یان وازلی هیئانیت یان به کری ی دایته وه پیان . لیره دا ته مانه به حوکمی
یه ک خیزان له قه له م ده درین مادام ته م منالان هی له سه ره تای ریکه وتنه که
له گه لیدا دانیشتیوو ن نه ک دوا ی ریکه وتنه که وه سه ملانانی به رواری
دانیشتی مناله کان ده که ویته ته ستوی کری گرته . وه هه روه ها ته و تافره ته ی
که به یوه ژنی ماره ته وه و برا زوگورنی به که ی هیئاوه ته وه لای خوی و
به یه که وه له خانووه به کریگیراوه که داده نیشن مانای به کری دانه وه
ناگه یه نیت چونکه دانیشتی تافره تیکی وا به ته نیایی له خانویک دا شتیکی
جوان نی یه .

سیهه م : گه بانندی زیانیکی گه وره یان گوپینیکی جه وهه ری مولکه
به کریگیراوه که :-

به پی برکه کانی (ج 8) له مادهی (17) دا به کری دهر بوی هه به
داوای چولکردنی نه گویزه وه به کری دراوه که ی له کریگرته ی ناره حهت
بکات بو پاراستنی مولکه که ی نه گه رهاتوو کریگرته که زیانیکی گه وره ی به
نه نقهستی به به کریگیراوه که گه بانده چونکه به کریگیراوه که (الماجور)
نه مانه نه به دهستی کری گرته وه .

چواره م : به کارهینانی مولکه به کریگیراوه که به پیچه وانه ی مه به سه دیاری
کراوه که ی ناو رینکه وتنه که :-

هیچ گومانی تیانی به که مه بهستی کریگرته له رینکه وتنی به کری دان
وه دهست هینانی که لکی به کریگیراوه که به . به لام مانی وه دهست هینانی
که لکی نه گویزه وه به کریگیراوه که بی سنور نی به به پی ی ناره زووی
کریگرته به لکو به ستراره ته وه به به کارهینانی به کریگیراوه که به پی ی
رینکه وتنه که یان به پی داپ ونه رینی کومه ل (هورف) .

جا نه گه رهاتوو کریگرته که نه گویزه به کری دراوه که ی به پیچه وانه ی مه به سه
دیاری کراوه که ی ناو رینکه وتنه که به کارهینا نه وا بو به کری دهر هه به له بهر
نه و هویه داوای چولکردنی به کری دراوه که ی بکات برگی (ه) له
مادهی (17) له یاسای ناوبراوه .

تهوی شایه نی بامه هم ده قه ی یاسا ری به به کری تهر نادات بو داوای
چولکردن به ته نیا له بهر به کارهینانی بدینچه وانهی مه به سنی رینگه و ته که
ته گهر له ته نجامی هم خراب به کارهینانه دا به کری دهر ناویه د نه کریت یان
زیان به به کری گیراوه که نه گات .

بو به ناویه دکردنی به کری تهر و زیان که بانندن به به کری تهر گیراوه که (الماجور)
له ته نجامی خراب به کارهینانی به کری تهر گیراوه که به پلچه وانهی مه به سنی ناو
رینگه و ته که مانی داوای چولکردن بو به کری دهر دینته کاپه وه له بهر ته وه
له رکی مه مانندی ده که و ته مهر .

لقى دوووه م

ئەھمىيەتلىك سەرچاۋە كەيپان مافى بەكرى دەره بۇ داۋاي چۆلكر دىنى
ئەگۈزۈ بەكرى ئەراۋە كەي :-

پىرگە كانى (ز ، ح ، ط ، ي) لە ماددەي / ۱۷ چارە سەرى ئەم
حالا تانە يان كىرەوۈ . بەئىي ئەم پىرگانەي سەرەوۈ ، ياسا مافى داۋاي
چۆلكر دىنى داۋە تە بەكرى دەرى ئىئەوۈي كرى گىر تە كەم تە رىخە مېشى كىر دىئىت
لە ئەركى سەر شافى واتە لىرە دا بەئىچە وانەي حالا تە كانى تر سەر مە لىدانى
چەند حالا تىك ئەم مافە بە بەكرى دەرى رە وادە بىنى ئەك دىرىئى كىر دىنى
كىر تىگر تە لە ئەركە كەي .

ئەوۈي شاپەنى باسە ئەم ھۆيانەي پى چۆلكر دىن گىشنى يان لە پىي
جەوازەوۈ ھاتوونو بەسەر بەكرى دەرى دا ئەسە پىئىئىراۋە بەلكو بۇي مەبە
ئەكاتى مەبۇرنى بەكېك لەر ھۆيانە داۋاي چۆلكر دىنى بەكرى گىراۋە كە
بىكات يان ئەبىكات . بەلام كاتىك كە داۋاي ئەمەدە كات ئىوۈدەگە پەنى

ئەومافەي ياسا پىيى بەخشىۋە بەكارى دېنى ۋە ئەگەر ئى دەنگىش بوو ئەوا
زقۇرى لى تاكرىت . هېچ جىاوازى بەكىش ئى بە لەما بەئى مولكى شائع و
ھى تر بوئەم مە بەستە ، واتە ھاۋىشك لەمولكى شائع دا بەشەكەي
ھەرچەند يىت بۆي ھەيە داۋاي چۆلكردنى مولكەكەي بىكات .
ۋا لەخوارەۋە بەكوردى لەھەرى بەكىك لەھۆيانە دەدوئىن :-

بەكەم : كوردنى يان مولكدار ئىپى كرى گرتە نەگرتە ۋە بەكە بۆ نىشتە جىيون
لەسنورى ئەوشارەي بەشىۋە بەكى ئاسانى تىابدا دادەئىشى :

ئەم ھۆيەي سەرەۋەش بەكىكە لەو ھۆيانەي كە رىنگا بە پى چۆلكردن
دەدات ھەرۋەكو لەياساي كۆنى بەكرى دان ھاۋىرو و كارپى كوردنى بەپىيى
پىرگە كانى (ز ، ح) لەماددەي (۱۷) لەياساي نويدا بەردەوام بوۋە .
ئەۋەي شاينى باسە ياسادانەر شتىكى باشى كىر بەۋەي رىنگاي دابە
پى چۆلكردن بەھۆي دەست پىيى كوردنى كرى گرتە بەخانوو كوردن يان
مولكدار ئىپى خانوئىك لەسنورى ئەو شارەي تىابدا نىشتە جىيە ۋە بەم پىيە
رىنگاي لەكرى گرتە گرت و بەرھەم لى دەرىغىنانى خانوۋە دروست كراۋەكە پى

به هوی به کردانه هوی بو خه لکی تر لی قه ده خه کرد وه به م پیته ریگای
ته فزیل کردنی که لکی ماددی خووی ی له مهر حیسانی به کری دهر لی گرت .
که و ابو مانی به کرده ره ، ته گه ره اتوو ژنی کری گرتنه خانوونکی
مه ره به خووی له سنووری ته وشاره ی به شیوه به کی ئاسانی تیابدا داده نیشی
هه بوو داوای چولکردنی نه گویزه به کردراوه که ی بکات بو هینانه دی
هاوسه نگی له تیوان مانی به کرده رو کری گرتنه بو چه سپانلنی
ته حکامه کانی یاسای به کردان بو گه پشتن به حوکمیکی راست .
ته وه ی شایه نی باسه ئامانجی یاسا پاراستنی کری گرتنه به کاتیک هیچ
له گویزه وه به کی بو نیشه جیوون و حه وان وه تیابدا نه ییت به لام
به پیچه وان ه ی ته وه ته گه ر شتیکی وای هه بوو بو ته م مه به سته ده ست بدات
ته و ته و پاراستنه یاسایی به ی نامینی . به لام مانی به کرده ریش له م
حاله ته دا بو داوای چولکردنی نه گویزه به کردراوه که ی چه سپا و نی به
له هه موو حاله تیک دا به لکو ده گوری به گورانی زروف و باری هه موو
کری گرتنه به ک . جا ته و کری گرتنه به توینز نا کری به چولکردن به هوی ته وه ی
که خانوونکی هه به مادام ژنی دیره می ناب هوی له گه ن هه ویکه بددا دابنیشیت
به هوی بچوکی خانیره که و جینه بوونه وه ی مناله تکی هه ردوو ژنا .

دوره م : روخانی نه گونزه وه بز بنیاتنانه وهی به شیوه یه کی فراوان یان

له شیوه ی عماره ی نیشته جیوون :

به پی ی پرگی (ط) له ماده ی (۱۷) دا به کریدر بوی هه یه داوای
چولکردنی به کریدراوه که ی بکات به مه بهستی روخاندن و بنیاتنانه وهی
به شیوه یه کی فراوان که ژماره یه کی زیاتری له جاران ژورر تیاییت وه یان
به شیوه ی عماره ی نیشته جی بوون ، ژماره ی نهومه کانی له سی که متر نه ییت .
به م جووره یاسادانه ر هانی خاوه ن مولکه کانی داوه که سامان و مولکیان
بخه نه کار بو بنیاتنانی خانووبه ره و عماراتی نیشته جیوون وه هه روه ها
به شداربوونی یان له که م کردنه وهی ته نگ و چه له مه ی خانووبه ره و
یارمه تیدانی یان بو چاره سه رکردنی . بویه بو به کریدر هه یه داوای
چولکردنی خانووه به کریدراوه که ی که له خشتی قور دروست کراوه بکات
به مه بهستی روخاندن و بنیاتنانه وهی به شیوه یه کی فراوانتر .
ته وهی شایه نی بامه له کاتی گواسته وهی مولک له یه کیکه وه بو
یه کیکی تر یاسادانه ر مه رجیکردووه به ناگادارکردنه وهی کرنگرته له لایه ن
مولکداری نوی وه به مولکداریتی نه گونزه به کری دراوه که به هوی

نوسهري داده وه (کاتب العدل) بوته وهی جیگای مولکداری به کم له
رینکه وتنی به کریدانه که بگریته وه وه به پیچه وانه به وه بوی فی به داوای
چولکردن بکات به مه به ستی روخاندنو بنیاتانه وه چونکه له و حاله ته دا
جیگای مولکداری به کم له مافو ته رکدا ناگریته وه . ته گه له م حوکمه ی

سه ره وه ووردینه وه که له پرگی (۲) ی ماده ی (۱۴) دا هاتوو له باره ی
ئاگادارکردنه وه ی کری گرت له لایه ن خاوه ن مولکی نوی وه به هو ی
نوسه ری داده وه (کاتبی عه دله وه) ده رباره ی گواسته وه ی مولکه که
بوی ، ده یینن جوړه شیوه یی به که یاسای به کریدان وه ریگرتوو به بویه ته م
ئاگادارکردنه وه به وه کو مهرجیک له مهرجه کانی به رزکردنه وه ی داوای
چولکردن پیوست فی به چونکه مه به ست له م ده ته دا ئاگادارکردنه وه ی
کری گرت به به دانی کری به که به به کریدهر واته مولکداری نوی هر له به ر
ته وه تو یزی له به کریدهر ناکری به ئاگادارکردنه وه ی کری گرت به . به
گواسته وه ی نه گو یزه (عقار) به کریدراوه که وه کو مهرجیک بو
به رزکردنه وه ی داوای چولکردن .

سپهه م : دروست کردنی نهومی تر له سهه ر بينا كونه كه :

پرگه ي (ي) له مادده ي (۱۷) ده لى (ته گه ر خواهن مولك ويستى نهومی نوى بخاته سهه ر بينا كونه كه ي و چولكردنى به شيك يان هه مووى پيوست بوو به پى پى برى پيوستى سروشتى ئيشه كه) . به پى ته م ده قه ياسادانه ر مافى داوه ته به كرى ده ر داواى چولكردنى به شيك يان هه موو به كرىدراوه كه بكات به مه به ستى بنياتنانى نهومی نوى له سهه ر بينا به كونه كه . مه به ستى ياسادانه ر (المشرع) له م ر پييدانه بو داواى چولكردن هاندانى خواهن مولكه كانه كه بايه خ به زيادكردنى نهومی بينا كانيان بدهن به دروست كردنى نهومی نوى له سهه ر بينا كونه كانيان به لام ته م داوايه بى سنوور

نى به به لكو به ستراره ته وه به برى ئيشه كه و پيوستى چولكردنى به شيك يان هه موو مولكه كه . وه بو ته م مه به سته پيوسته به كرىدەر (۹۰) نه وه ت روژ پيش داواى چولكردنه كه ناگادارى كرىگرته كه ي بكاته وه و ويته به كى ته سديق كراوى نه خشه ي بينا كه شى له گه ل بو بنيريت . جا ته گه ر هاتوو له و ماوه به دا به بى عوزر ده ستى به دروستكردنى بينا كه ي نه كرد ته وا بو

کری گرنه مه به بگه پرته وه شوینی جارانی و به هه مان مه رجی پیشو تیاید
دابیشیت یان داوی پیژاردن له بری ته و زیانانه ی لی که وتوونه له نه نجامی
چولکردنه که بکات . سه ره پای سزادانی به کریدهر به پیی ی پرگه ی (۳)
له مادده ی (۲۳) له یاسادا .

لقی سیبہ م

پیوستی تہنگاوگر

یان پہ نابوہر :-

پتاسہ پیوستی پہ نابوہر :

پیوستی پہ نابوہر (الضرورة الملجئة) پتاسہ بہ کی گشتی و زہ و ابقی گشتی
نی بہ بہ لگومہ سہ لہ کی ریژہ بی بہ بہ پی سی میارہ کانی دہ گوری و دہ پیوری وہ
دہ گوری بہ گورانی تہ و بارو دوخہی دہ ورہی داوہ .
بہ لگم سہرہ پای تہ مہش دہ توانین پتاسہی بکہین بہ وہی کہ
پیوستیہ کی زور سہرہ کی و تہ و پیری ناچاری بہ بو بہ کارہینانی خانوہ
بہ کرتلراوہ کہ . بوہ دہ بیت پیوستی بہ پہ نابوہر کہ لہ ویستی بہ کرتلہر

به ده ریټ نهك ته‌نبا وه سبله بهك بیټ بو هیئانه دی ئامانجه کانی . بو به
 به کریده رنی به داوای چۆلکردن بکات به ناری پیوستی په نابۆ بهر نه‌گه
 خوی ئه‌م پیوستی بهی هیئابه کابه وه به هوی ریگادانی به نیشته جیووؤ
 برای و خیزانه که ی له خانووه به کری گهراوه که له گه‌لی دا ، به جوریلک
 ته‌نگیان پی مه‌لجیت به لکو ده بیټ پیوستی به ناخوشی به سه
 به کری ده‌ردا سه بیټ نهك به ویستی خوی . وه هر وه ها دانانی پیوستی
 په نابۆ بهر به هویك له هوی کانی داوای چۆلکردنه وه وه به پیچه وانه و
 مه‌سه له به کی ریژه لی بهر به پی جوری روودا و زروفه که ی ده گوری . وا
 ته‌قلدیرکردنی پیوستی په نابۆ بهر ده که ویته ته‌ستی دادگه نهك رای خه
 چونکه ئه‌مه له مه‌سه له یاسایی به کانه نهك زانستی یان هونه‌ری به کان .

مه‌رجه کانی پیوستی په نابۆ بهر (شروط الضرورة الملجئة) :

بو بریاردان له مه‌ر چۆلکردن به پی پیوستی په نابۆ بهر وه ده بیټ
 ئه‌م مه‌رجانه ی خواره وه مه‌بن :

۱- پرونی پیوستی (توفر الضرورة) :

ياسای به کړيدان له پرگه ی (ك) له مادده ی (۱۷) دا مهرجی ته وهی
کردوه که پيوستی به که له دواى گړيدانی رينکه وتنه که سه ره لبدات ، وه
پيوستی بابه خيکی زوری هه به بو ديارکردنی جوړی په پوهندی نيوان
به کړی دهر و کړی گره له کانی جی به جی کردنی رينکه وتنه که . وه ههر
کاتیک ته م پيوستی به سه ری هه لدا ته وا ده خوازی چاویک به نه رک و

مافه کانی (حقوق والتزامات) ههر دوو لایه نه کانی رينکه وتنه که دا
بخشیند رینه وه :

ته وهی شایه نی باسه جیاوازی له نيوان مافی خواهن مولکیکی ته نیاو
هاویشک نی به بو ته م مه به سته بویه بو هاویشک هه به له مولکی باو
(المشاع) داواى چولکردنی بکات له کانی سه ره لدا نی پيوستی په نابویه ر
به مه به سته نیشته جی بوون تیايدا به هو ی پيوستی په نابویه ر ههر چه نده
هاویشکه کانی تر له و مه سه له به دا له گه لی نه بن .

۲- ده نیت به کړی دراوه که (المأجور) خانوو بیت :

پيوستی په نابویه ر ته نیا خانوو به ره ی نیشته جی بوون ده گړینه وه ، وه
مه به سته ی له خانوو به ره ته و شوینه به که به پی ی سروشته کدی له کانی

بنياتانی یه وه بو مه بهستی نیشته جیوون قاماده کرایت هه رچه نده ته گهر
هاتوو پروژنک له پروژانیش بو مه بهستیکی تری بی له نیشته جی بوون
به کارهینرا .

ته وهی شایه نی باسه یاسادانه هه ندیک خانوی له ته حکامه کانی ته م
یاسایه بردوته دهره وه به پی تی پرگه ی (۲) له ماده ی (۱) دا بویه ته گهر
خانوو که له و مولکه به دهره نه بوو ته و پیوستی په نابویه ر نایگریته وه . وه
ههروه ها مهرجیکی تریش هه به ته ویش ته وه به ده ییت خانوو که له
سنووری ته و شاره ییت که به کری دهره تیابدا نیشته جی یه و ئوقره ی تیا
گرتوو .

۳- به کار هیئانی خانوو که له لایهن به کری دهره وه :

فره پیوستی نیشته جیوون بناغه ی مافی داوای چولکردنه . هه ر وه ها
مه بهستی پال پیوه نه ر بو داوای چولکردنه که پیوستی که سییه بو خانوو که .
بویه بو به کری دهری دوکان نی به داوای چولکردنی دوکانه که ی بکات بو
جووت کردنی له گه ل ته و خانوو ی به شیوه یه کی ناره سی لئی
جیا کراوه ته وه چونکه چولکردن له بهر ته م هویه بهس تاییه ته به خانوو ی

نیشته جیبوون وه مه بهستی به کریده ریش له بهرز کرده وهی داوای
چولکردن نیشته جی بوونی بهتی له خانووه که ی پاش نه وهی که هیچ
شونیککی تری نه ییت تیابدا بجه ویته وه . وه نیشته جیبوون نه به ستراره ته وه به
به کریده ر به نه نیا خوی به لکو گشت تا که کانی خیزانه که شی ده گرته وه .

۴- ناییت به کریده ر یان ژنه که ی وه یان به کیك له مناله ساوا کانی خانوی
تری له سنووری لهو شاره ی تیابدا نیشته جی به هه ییت که بتوانی تیابدا
بجه ویته وه .

وه له سهر دادگه به داوای ناردنی سورته قهیدی خیزانی به کریده ر له
دائره ی باری شاریستانی (دائرة الاحوال المدنیة) بکات وه دوای هاوردنی له
دائره ی تو مارکردنی نه گوئزه وه (دائرة التسجيل العقاری) له باره ی بوونو
نه بوونی خانووبه ره به ناوی به کریده ر یان ژنه که ی وه یان به کیك له مناله
ساوا کانی که له ناو سورته قهیده که دا ناویان هاتووو پیرسیت . نه وهی
شایه نی باسه نه گهر له دهقی برگیه ی (ك) وورد بینه وه ده بینین مه رج فی به بو
داوای چولکردن به کریده ر یان ژنه که ی وه یان به کیك له مناله ساوا کانی

هیچ خانویه کیان موتله قهن نه ییت پی له و خانووه ی دارای چولکردنی ده کهن . به لکو ده قه که پیوه ربکی بو له یه ک جیا کردنه وه ی نه و خانوانه ی که به کړیده ر یان تا که کانی خیزانی هه یانه داناوه وه نه م پیوه ره ش لیره دا (توانای نیشته چی بوونه) واته توانای جهوانه وه ، بویه هه موو خانویک که به کړی دهر هه یه تی مهرج نی یه بو تیا جهوانه وه ی ده ست بدات .

توانای نیشته جیوونیش زور شت ده گریته وه له وانه رووبه ری یینا که و ژماره ی ژوره کانی خانووه که و رووبه ری هه ر ژوریک له ژوره کان که ده ییت له گهل ژماره ی تا که کانی خیزانه که یدا بگونجی . وه هه ر وه ها شوینی خانووه که بابه خیکی زوری هه یه ده نی له گهل پله و پایه ی کومه لایه تی و باری ته ندروستی به کړیده ر بگونجی . وه هه روه ها جوری یینا کردنه که وسالی دروست کردنی روولی خوی هه یه .

حاله ته کانی پیوستی په نابویه ر :

لیره دا له و حاله تانه ی پیوستی په نابویه ر که به شیوه یه کی تاییه تی

اتون و هه ره راهینه دادگه سیه کان (التطبيقات القضائية) بو
باله ته کانی تر به شیوه به کی گشتی ده توژینه وه . یاسادانه ر چند حاله تیکی
باری کراوی پیوستی په نابویه ری له یاسای به کریان ژماره (۸۷) ی
الی ۱۹۷۹ دا هیئاوه ته وه وه بو ته وه ی روشنایی بجهینه سه ر نه م حاله تانه و
رونیان بکه ینه وه وای به پیوست ده زانم به شیوه به کی توژیک فراوان لیان
وژمه وه دوا ی ته وانیش په بجه بجه مه سه ر حاله ته کانی تری پیوستی
نابویه ر که له ته نجای راهینانی دادگه دا دینه کایه وه هه روه کو له
پگی (ک) له ماده ی (۱۷) دا ده ست نیشان کراوه .

به کم : حاله ته کانی پیوستی په نابویه ر که له ده ق پرگی (ک) (۱ ، ۲ ،
۴ ، ۵) له ماده ی (۱۷) دا هاتوو :

ته وه ی شایه نی باسه پرگی (ک) له ماده ی ناوبراو ده ست نیشانی
چوار حاله تی به شیوه به کی تاییه تی کردوو بو پیوستی په نابویه ر وه نه م
حاله تانه ش ته مانه ی خواره وه ن :-

۱- گواسته وه ی خزمه ت له بهر به رژه وه ندی گشتی :-
ته گه ره اتوو به کریان به کییک بوو له کرتکارانی دائره کانی ده ولت یان

که رقی سۆشیالیستی (له سهربازان یان پۆلیس یان- فه زمانبه ران وه یان
کرێکاران) چ له ناوه وه یان ده ره وه ی وولات ییت له بهر به رژه وه ندی
گشتی بگواسترته وه بو ته و شارهی مولکه که ی تیا به تی وه یان دوا یی به

خزمه تی هینراییت له بهر هر هۆیه ك ته وا ته و که سه ده توانیت داوای
چولکردنی به کرێدراوه که ی بکات به سوود وه رگرتن له برگی (ك) له
مادده ی ناوبراو داوا بو دادگه به رزکاته وه و داوا که ی له سه ر بنچینه ی
بوونی پێویستی په نابۆ به ر بنیات بنیت .

ئه وه ی شایه نی با سه لیره دا تیبینی ئه وه ده که بن که گواستنه وه ی کرێکار
یان فه زمان به ر بو ته و شارهی که مولکه که ی تیا به تی ی سنوور نیه بو
مه به ستی به رزکردنه وه ی داوای چولکردن به پسی ی برگی ناوبراو به لکو
به ستراره ته وه به به رژه وه ندی گشتی به وه واته مه رجه گواستنه وه ی
خزمه ته که ی له بهر به رژه وه ندی گشتی بوو ییت نه ك له سه ر داوای خو ی یان
هۆیه کی تره وه . وه لیره شدا مه رج نی به خانووه که له سه ر ناوی که سه
گو یزراوه که ییت به لکو ته گه ر له سه ر ناوی ژنه که یشی ییت ه یچ له
مه سه له که ناگۆریت .

ئه وه ی شایه نی با سه ته م بنچینه یه مو تله ق نی به به لکو ته گه ر هاتوو

گواستنهوهی به کریدهر به سترابووه به بهرژه وهندی مناله که ی به هوی
نهواوکردنی خویندن له دهره وهی نهو شاره ی خانووه که ی لی به تی وه به
نهواوکردنی خویندن له لایه ن مناله که ی و گه رانه وهی بو شاره که ی نهوا
به کریدهر بوی هه به سوود له م برگه به وه ربگریت و له سه ر بنچینه ی
پووستی په نابووه ر داوای چولکردنی خانووه به کریدهراوه که ی بکات
هه رچه نده گواستنه وهی خزمه ته که شی له سه ر داوای خو ی بوویت چونکه
مانه وهی به کریدهر به ته نیا له و شاره دا ماقوول نی به و له گه ل ریازی
د په روه ریدا ناگونجیت .

۲- کوتابی هاتی خزمهت :

ده قی برگه ی (ک-۱) له ماده ی (۱۷) دا کوتابی هاتی خزمه تی به
حاله تیک له حاله ته کانی پووستی په نابووه ر داناوه جا نه و کوتابی هاتی
خزمه ته له بهر هه ر هویبه ک بیت . بی گومان کوتابی هاتی خزمه ت زور
حاله ت ده گریته وه له وانه خانه نشینی و ده رکردن و ئیعترا ل و ئیستقاله . جا
به پی ی ئه م ده قه نه و به کریدهر ه ی خزمه ته که ی کوتابی پی هاتووه بوی
هه به داوای چولکردنی خانووه به کریدهراوه که ی بکات هه رچه نده

له وشارهش داييت كه خزمه ته كه ي لي كوتاي پي هاتروه .
 نه وه ي شايه ني باسه له سه ره تادا له وانه يه وايته خه بالي مردم كه
 ره ننگ ييت به كريدهر خو ي بو خو ي نه م كوتاي به خزمه ت هيناه ي
 به نيته دي به مه به ستي زال بوون به سه ر كرى گرت ه داو زه فه ر پي بردني و
 به رز كرده وه ي داوا ي چول كردن له به ر رو شنا ي نه حكامه كاني پر گه ي
 ناوبراو دزي له كاتي كدا له پيشه وه ووتمان ناييت نه م پويست ي په نابو به ره له
 ده ستردي به كريد ه رييت به لكو ده ييت دوور ييت له ويستي نه وو به زوري
 به سه ري دا سه پاييت .

به لام دوا ي وورد بوونه وه و قول بوونه وه مان له م مه سه له يه ده بينين
 شته كه به پيچه وانه ي نه م بوچوونه ي سه ره وه مانه چونكه مه سه له ي كوتاي
 پيهيناني خزمه ت زور تر سناك ترو كاري گه رتره له مه سه له ي داوا ي چول كردن
 له به رته وه ي له نه نجامي كوتاي هاتني خزمه ت زيانكي زور تر له به كريدهر
 ده كه وي به به راورد كردني له گه ل نه و. سوده ي له داوا ي چول كرده كه
 پي ي ده گا بويه هه موو كه سيك نه م موجازه فايه ناكات و خو ي لي نادات

۳ - گه رانه وه ي به كرى دهر له دهره وه ي وولات دوا ي ته وار كردني خو يندن
 يان مه شق پي كردني :

ئەم دەقە ھەموو فەرمانبەرلەك و كرىكارلەك لە داياھەرەكانى دەولەت و كەرتى
سوشىيالىستى ۋە ھەر ۋەھما سەربازو پولىس دەگىرتەۋە مەرجىش بۇ
سوودو ھەرگىز ئەم دەقە گەپانەۋەى بەكرى دەره دواى تەۋاۋبوۋنى
خوتىنلار يان مەشق پى كىرتى بۇ ئەۋ شارەى كە خانوۋە بەكرى دراۋەكەى
تياپە واتە گەپانەۋەى بۇ ئەۋ شارەى كە خانوۋەكەى تياپە پى چولكردنەكەى
پى رەۋا دەينى ۋ پىۋىستى پەنا پۇرە دىننە كاپەۋە.

۴- گەپانەۋەى بەكرىدەر بۇ شارەكەى دواى كۆتاپى پى ھاتنى كارە
فەرمانى يان زانستى بەكەى :
دەق بىرگەى (ك-۳) لە ماددەى (۱۷) دا گەپانەۋەى بەكرىدەر دواى

تەۋاۋكىرتى ئەركە فەرمانى يان زانستى بەكەپە ھالەتەك لە ھالەتەكانى
پىۋىستى پەناپۇرە دانائە . بەلام مەرجى ئەۋەى بۇ بەكرىدەر دانائە كە
دەيت فەرمانبەرلەك يىت خىزمەتەكەى ئىبارەى دەرەۋەى ۋولات كرايىت
يان قوتاپى بەتە لە سەر خەرجى ھوكومەتى عىراق يىت يان زەمالەى ھەيت
جا چى ھى خوتىنلار يان مەشق پى كىرتى يان مۇلەتى خوتىنلار درايتى
ۋە جۇرى مۇلەتى خوتىنلار كە گىرىنگ نى بە چى لە زانكوكانى عىراقى يان
ھەرەى يان يىگانە يىت ، ۋە يان قوتاپى يىت ۋ بەرە زامەندى ھوكومەت لە

دهره وهی وولات بخوئیت بی ته وهی هیچ په یوه ندییه کی له م
په یوه ندی بانه ی سهره وه له گه ل ده ولت دا هه ییت وه کو په یوه ندی بعنه و
زه ماله و موله تی خوئندن وه هم حاله ته ش نه و جوړه قوتاییانه ده گریته وه
که له سهر ته رکی خوئان ده خوئتن .

گرینگ لیره دا گه رانه وهی به کریته ره دوا ی ته و او کړنی کاره فرمانی
یان زانستییه که ی بو نه و شاره ی که خانووه به کریته راوه که بی تیا به .

• - دهر چوونی به ره فانی (حکم) به چو لکردن :

به پسی ی برگی / ک- ۴ له ماده ی (۱۷) نه گه ر به کری دهر سه ر باز بو و
وه ناگادار کرایه وه به چو لکردنی ته و خانووه یان شوقه حکومی به ی به فرمانی
لایه نیکی ریگادراو به و مافه تیا به تی یان چو لکردنی ته و خانووه ی به سیفه تی

کریگرتنه به پنی به ره فانی (حکم) به چو لکردن که پله ی ته و او ی به ده ست
هینایت (مکتب درجه البتات) .

ته وه ی شایه نی باسه ته گه ر له م ده قه ووردینه وه ده بینین یاسا دانهر ته م
باره ی له باریکدا که دادوهر (حاکم) پریاری به بوون و نه بوونی پیوستی

په نابوهر ده دا گواستوته وه بو باریکی تر که به ده قیگی راست و به ناشکراو
بهروونی یاسادانه . دانی پیداناوه و به باریک له باره کانی پیوستی
په نابوهری داناره .

بویه کاتیک دادوهر بریار له سه ر چولکردن له م باره دا: ده دات ته وا
بریاره که ی ده خاته پال ده قیگی یاسایی ناشکراو روون که حوکم به بوونی
پیوستی په نابوهر ده دا (يقضي بتحقیق الضرورة الملجئة) له کاتیکدا که
به کریده هر سه ر بازیت و ناگادار کرایته وه له لایه ن لایه نیکی ریگاپی دراو به
چولکردنی ته و شوقه حکومی به ی نیابه تی وه یان ته و خانووه ی به سیفه تی
کرنگرته نیابه تی به پی بریاری چولکردن که پله ی نه واوی به ده ست هیناوه .

دوره م : نه و حاله تانه ی پیوستی په نابوهر که دادگه بریاری له سه ر
ده دات :

ته گهر له و بریارانه ووردینه وه که بو جی به جیکردنی پرگی (ك)
له ماده ی (۱۷) دا ده رکراوه ده بینین دادگه له زور حاله تدا بریاری له سه ر

بوونی پیوستی په نابوهر داوه ، وه به قول بوونه وه مان له و بریارانه دا تیینی
ته ره ده که ین که حاله ته کانی پیوستی په نابوهر یان په یوه ندی به که سی

به كرندهر (الشخص المؤجر) يان به حاله تى نه گويزه خراوه كار له لابه نه
به كرندهر وه ده گريته وه .

وا له خواره وه به پى توانا به كورنى له سه ر هه ر حاله تيك له مانه
ده دوين :-

۱- ژن هينان يان شوو كردن (الزواج) :

ژن هينان يان شوو كردن دواى گريدانى رينكه وتنى به كرى دان به
پيوستى په نا بوهر داده نريت و دواى چولكردن به به كرى دهر
ره واده بينيت به مهر جيک نه خوى و نه هاوسه ره كه ي هى تريان بو نشيت جي
بوون نه ييت .

به لام نه مهش نه وه ناگه به نى كه به ته نيا به گريدانى رينكه وتنى ژن هينان
يان شوو كردن پيوستى په نابوهر يته كايه وه چونكه شوو كردنى به كرى دهر
دواى رينكه وتنى به كريدان و دانيشتنى له گه ل كه س و كارى پياوه كه ي به
ته نيابى به پيوستى په نابوهر داناندر يت بو مه به ستى دواى چولكردن
وه هه روه ها ژن هينان يان شوو كردن وه كو پيوستى به كى په نابوهر مه رج نى به
به كه م جار ييت به لكو به كرى دهر ده توانى دواى
چولكردنى خانووه كه ي بكات وه كو پيوستى به كى په نابوهر به هوى هينانى

۲ - ته لاق دواي پرووداني ته لاق ژنی ته لاق دراو ناتواني له خانوي ژنو

میردایه تی

بېښته وه بویه ناچار ده بیت به جی ی بیلی جا نه گهر خانوی به کریډراوی
 هه بو تهوا ده توانیت داوا که ی بخانه چال پرووداوی ته لاقه که و وه کو
 پیوستی به کی په نا بویه ر داواي چولکردنی خانووه به کریډ دراوه که ی بو
 دادگه به رزبکاته وه . هه روها پیاوی ته لاق که و تووش نه گهر هاتوو
 خانووه که هی ژنه که ی بوو خانووی خویشی به کریډ داییت تهوا هه ر له بهر
 هه مان هو ی سه ره وه ده توانیت داواي چولکردن بو دادگه به رز بکاته وه
 چونکه ناچار ده بیت خانوی ژنه که ی وازلیبیتت وه ماقولیش تی به
 ده ربه ده ریت و هه ر پرژه ی له ثوتیلک دابه زیت که مه حاله ژبان له و جوړه
 شوینا دا بو ماوه به کی دریر بچه سپیت وه هه روها زه حمه ته له گه ل
 مناله کانی له ثوتیل به به ک بگن ، سه ره رای ته مانه ش پیوستیه کانی ژبانی
 چه سپاو له خانوو زیاتره نه وه که له ثوتیل .

۳- مردن :

مردنی به کریډ ده ر دواي گریډانی پرنکه وتنی به کریډان وه دانیشتنی
 ژنه که ی له گه ل مناله کانی له ژوریک له خانووی که س و کاری میرده که ی وه

نه توانیې مانه وهی مناله کان له ژوریک دا له بهر گه وره بوونی یان به پټو سټی
په نابوهر داده نریت و مافی داوای چولکردنی خانووی پاش ماوهی میردی
بکات له کاتیکدا که نه خوئی (واته ژنه که) وه نه مناله کانی هیچ خانوی تریان
نه بیت . له بهر نه وهی دواي مردنی میرد له زوربهی حاله ته کاندای خیزان
ناچار ده بیت دانیشتنی بگوازیته وه بو شوئینکی تر له مه وته نی په سه نی له
نریک خزم و که سو کاریدا .

۴- نه خوئی :

له وانه په به کری دهر دوو چاری نه خوئی په کی کوشنده بیت و مانه وهی
له و خانووهی تیا به تی له گه ل باری ته ندروستی نه گونجیت و واپټو سټ
بکات بگوزریته وه بو خانووه به کری دراوه که ی هه تا تینی نه خوئی په کی
زیاد نه کات ، هه روه کو نه گه ر هاتوو به کری دهر له نهومی سی په می
عمار په کی نیشته جی بیت ، وه چوونه نهومی سی په م پرینی (۴۱) پایه
ده خوازی جا نه گه ر هاتوو نه و به کری دهره نه خوئی ئیلتهایی مه فاسیلی موزمنی
هه بیت و نه توانی بچیته نهومی سی په م نه و دادگه پریار له سه ر چولکردنی
خانووه به کری دراوه که ی بو دهرده کات .

وه هه روه ها بو به کری دهر هه په داوای چولکردنی به کری دراوه که ی
بکات نه گه ر له مالی باوکی نریک بیت چونکه له سه ر په رشتی کردنی
مناله کانی دلنیایی ده کات له کاتیکدا که دایکیان له بهر دوو چار بوونی به

نمخوش شیرینجه (سرطان) توانای مهرپرشتی کردنی بانی نه ماییت .

۵- داهانی گوران به مهر باری خیزانی به کردنهر :

لهو گورانه زورانهای که له ژبانی خیزاندا پروو نه دهن منال بوونه
وه نه ممش به دوری خوی دهیته هوی زیاد بوونی ژماره ی تاکه کانی
خیزانو تهنگی بان پی مه آیده چیت له کاتیکدا پیش منال بوون خانووه که بان
بهشی حهوانه وهی ده کردن ، بی گومان پروودانی هم گورانه له ژماره ی
تاکه کانی خیزاندا پیوستی بهک دیتته کابه وه ووا له به کردنهر دهکات په نا
بیاته بهر بهر زکردنه وهی دلاوی چولکردنی خانووه به کردنهر اووه که ی که
بهشی حهوانه وهی خوی و خیزانه که ی دهکات .

۶- په لپ گرنی (مطری) هالی به کردنهر له مسکلی بیستی :

لهوانه به دوو بهر هکی و تاکوکی له نیوان دانیشتری ناو خانویک
پرووینات و به کیکی بان تاچار بکات که خانووه که به جی بیولی بان بو
مسکلیکی تر به گزینده وه جا هه گهر هاتوو هه که مسه خانووی

به کرى دراوى هديت لهما باشتر نهويه بگويزيتوه ناوى .
له نهجاسى سهره لىانى گيو گرفت له مابهينى ژنور كه سو و كارى
پلاوه كهى له واننه به ژنه كه مهسكه نه كهى جى بپيلىتو بچيتوه لاي خزمو
كه سو و كارى ليره دا پلاوه كه (به كرىنور) مانى نهويه مه به داواى
چولكردن خانوه به كرىنراوه كهى بكات بو نهويه خانووى شهرعى بو
ژنه كهى تاماده بكات .

۷- ناچار بوونى به كرىنور به گواستوره بو نهو شارهى كه خانوه
به كرىنراوه كهى تيا به :

زور هو همن وا له به كرىنور ده كهن كه بگويزيتوه بو نهو شارهى كه
خانوه به كرىنراوه كهى تيا به نى نهويه نيازي خراب يتو يهوى له
په ناي نهو دا جى به كرىنور لهق بكات . بو نمونه جارى واهه به ناچار
هديت بگويزيتوه له شار پكوره بو شار پكى تر به هوى نهويه مناله كانى له
قوتافىكى ديارى كراوى خويشون دانو لهو شاره دا نى به كه لى نى
نيشته جى به . جا ليره دا مانى نهويه مه به داواى چولكردن بو دادگه
به رزبكاتوه نهگر خانووى به كرىن دراوى لهو شاره دا مه بوو .

۸- دست نه دانی نه گوزمه که (عقلان له لایهتی نه نلروستی و
کر مه لایهتی بهوه :

مانی مرۆفه له خانوتیک دابنیشی که شایهتی ئاستی خوی و پلهی
کومه لایهتی و روشنییری ییت . جا ته گهر ماتوو مرۆفیک ناچار بوو به
دانیشتن له ناو خانوتیک دا له بهر زووقیکی دیاری کراو به لام دواي ماوه بهک
وای لیهاات دانیشتی له ناو تهو خانوه دا له بهر گورانی پلهی کومه لایهتی و
روشنییری نه گونجا ، بوی هه به داوای چۆلکردنی خانوه به کرێلراوه که ی
بکات .

لقی چوارم «

چولکردنی نهو خانوانه‌ی که ده‌ولت یان کهسه ده‌ستکرده‌کان به‌کرنیان
ده‌گرن

نه‌وه‌ی شایه‌نی باسه یاسای به‌کرنیدانی ژماره (۸۷) ی سالی (۱۹۷۹) له
پرگی (۱۸) دا ، داوای چولکردنی نهو نه‌گوتزه‌وانه‌ی که ده‌ولت یان
کهسه ده‌ستکرده‌کان (الاشخاص المعنویة) به‌کری ده‌یانگرن قه‌ده‌غه
کردوره ته‌نیا له حاله‌تی پیوستی په‌نابویه‌ر نه‌ییت هه‌روه‌کو له پرگی (ک)
له ماده‌ی (۱۷) دا هاتوره .

« ووشه‌ی کوتایی »

له کوتایی دا ، دوا‌ی خسته‌ی رووی مافی به‌کری‌ده‌ر بو دوا‌ی چول‌کردنی به‌کری‌ده‌ر که‌ی له یاسای به‌کری‌دانی نه‌گوزیه‌وه ژماره (۸۷) ی سالی ۱۹۷۹ بومان روون بووه که چند بایه‌خ به‌و مافه دراوه به دانانی به مه‌یزه‌به‌ک که یاسا به به‌کری‌ده‌ری به‌خشیه‌وه له روو به روو‌بونیدا له‌گه‌ل کری‌گرتنه له‌کاتی هه‌لنه‌ستانی به‌ئهرکی سه‌ر شانی وه‌بان بو‌گیرانه‌وه‌ی به‌کری‌ده‌ر دراوه‌که‌ی له‌حاله‌ته‌کانی پیوستی په‌نابویه‌ر . وه‌لیره‌دا مه‌به‌ستی منیش له‌هه‌لبراردنی هه‌م بابه‌ته خسته‌ی رووو لی‌کولینه‌وه‌و شیک‌کردنه‌وه‌ی مافی به‌کری‌ده‌ر بوو بو دوا‌ی چول‌کردن وه‌هه‌روه‌ها بو‌دلنیا‌کردنی چینی کری‌گرتنه له‌حاله‌ته‌کانی تر‌دا که به‌کری‌ده‌ر ناتوانی روو به‌رووی یینه‌وه‌و جی‌ی پی‌ له‌ق بکات .

سه‌چاره‌کان :

- ۱- قانون اصلاح النظام القانوني رقم ۳۵ لسنة ۱۹۷۷
- ۲- عقد الايجار - الدكتور عبد الرزاق السنهوري
- ۳- قانون ايجار العقار رقم ۸۷ لسنة ۱۹۷۹
- ۴- تكريم الضحية والقتلاء - وزارة العدل - ۱۹۸۳
- ۵- شرح قانون ايجار العقار - المحامي سعد خليل الراضي

- ۶- الضرورة للابح للسكرن - الدكتور صمت عبد الجيد بكر
- ۷- مصادر الالتزام - مطبعة العاني - ۱۹۵۷ - فريد فیان
- ۸- مجلة القضاء العدد / ۳ ، ۳ ، لسنة ۱۹۷۹ بقلم مظهر فهدی حسی
- ۹- قانون ملتی رقم ۴۰ سنة ۱۹۵۱
- ۱۰- مجلة الاحكام المطبوعة عدد / ۲ سنة ۱۹۷۷ و ۴ سنة ۱۹۷۸ و ۳ سنة ۱۹۷۹ و ۱ ، ۲ ، ۳ ، ۴ سنة ۱۹۸۰ و ۲ ، ۳ ، ۴ سنة ۱۹۸۱ و ۱ ، ۲ سنة ۱۹۸۲ .

تصنی :- یو نوسیفی هم بابته سوو دینکی زورم له ماموستای هیژا د. سعلی بهرزنجی وهرگرتووه بو
 نامادکردنی پلانی توژینه ووه چهند زارلوه بهکی یاسانی به زمانی کوردی ، جینگای سوپاسه .

سەپاس بۇ

● كارگېرانى چاچمانە، زانكۆي، صلاح الدين بۇ

دلسۆزى يان بۇ ووشە، كوردى،

● راي بەرئىزم كاك عبدالباست فەرهادى

خوش نووس كە لە پەوى خوش نووسى يە وە

ئەم كتيبە دەولەمەند کرد

● كاك كارزان خاوەنى نووسینگەى ناز بۇ

چاپە مەنى و فوئوقۇپى بۇ ھەستى يارمەتى

دلسۆزانە

بەزھە مە بىلا و كراوہ كاپنى نووس :

- ۱- شەش كورته چىرۆكى كوردى - ۱۹۷۶ - بەھاوبە شى
لەگمۇ چىرۆك نووس ساير رەشىد .
- ۲- وون بوون - ۱۹۸۴ . چىرۆك .
- ۳- دەرگا - ۱۹۹۰ . چىرۆك .
- ۴- لىكدانە وەي ياساي بە كرئدان ژمارە ۸۷ ى سالى ۱۹۷۹

ئەو بەرھە مانەپى ئامادەن بوچاپ :

- ۱- رۆمانى سە عىد زە بوچكى لاي خومان .
- ۲- رۆمانى ئاۋ .
- ۳- بىرې پە شىمانى نە كرى پە شىمانى .

